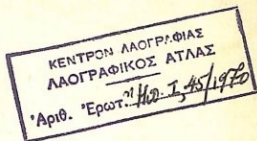

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14

ΑΘΗΝΑΙ (136)

Α!
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

25-30/1/1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις) Βαλικάμπος - Κεντρικῶς.

(παλαιότερον ὄνομα: Πολυτίδινα - Νησιῶται ἡ. κ. μ. ε. ε. ε.) Ἐπαρχίας ... Ἄρτης...
Νομοῦ ... Ἄρτης...

2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος

Μάρκος Ανδρόνικος ἐπάγγελμα ... Σιδ/λος

Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις ... Κεντρικὸν - Ἄρτης

Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον ... ἐντόπιος

3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :

α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον ... Ψυχοκυῖος, Ἰωάννης

ἡλικία ... 76 ... γραμματικαὶ γνώσεις ... Δ' Δημοτικῶς

τόπος καταγωγῆς ... Κεντρικὸν -

Ἄρτης

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων ; Αἱ αὐταὶ ὅπως καὶ περὶ περιγραφῆς
ἔκτ. ὁδῶς

Ὑπῆρχον αὗται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα ;

2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτῆμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ.
Εἰς φυσικὰ πρόσωπα

3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του ; Συνήθως ἢ διακομὴ πρὸς ἀριστοτέλει χινετοί
μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; Εἰς ἀμφοτέρωδ. ... ὅτι ... καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ... καὶ εἰς τὴν κτηνοτροφίαν :

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; Παρολλήλως ... ἀσχολοῦνται καὶ εἰς τὴν γεωργίαν :

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὁρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ;

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημα-κατόροι κλπ.) Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ τῶν θέσις ; ...

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα ;)

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τραγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποῖαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομίσθιον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ;

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ;

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; Πρὸ τοῦ 1920 ἑλληνικῶς ... Σημειωθὲν ὅτι ... παρὰλληλῶς μετὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ 1920, καὶ ἐν ἑποχῇ τοῦ 1920 ... τοιοῦται ... ἐποχικῶς :

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρᾶματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; Πρὸ τοῦ 1920 ... ὡς τεχνῖται ... κυρίως κτίσται ἢ καὶ δι' ἐποχικὰς ἐργασίας, ὡς διὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ 1920, καὶ ἐν ἑποχῇ τοῦ 1920 ... :

δ'. 1) Πῶς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικήν (με καῦσιν: α) τῆς καλαμιᾶς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; . . .

Με Σωκλήν κόντρον.

2) Πότε έγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας ; 1937

ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται : τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας ; ἀπὸ τοῦ 1915

·Χρῆσις· ψευδικῆς· ἀποκρίσεως·

1) Σιδηρούν άροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).

ΕΙΣ ΠΟΙΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΕΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΟ (ἢ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΪΤΑΙ) ΚΑΘΕ ΤΥΠΟΣ ;

Ποιος κατασκεύαζε τὸ ἄρστρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγένετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ ; ... Εἰς τὴν Περσίδα ἐκείνην ... ὁ κ. Β. Β. Ν. Ν.

από το 1915 ή 28 Ιουλίου στην συνέχεια, χωρική μηχανή μονοφάσος από με δύο χειρολαβές.

Παραθέσσετε σχεδιαγράφημα (ή φωτογραφίαν) εκάστου τύπου σιδηρού άρότρου με τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1..... 4..... 7..... 10.....

2. 5. 8.

3. 6. 9.

2) Τρακτέρ (από πότε είναι εν χρήσει;) ... 1964

3) Μηχανή θερισμού

(Ἐάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νά μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμῃσιν).

- 4) Τὸ ὑνί. Τὸ ὑνί τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιδῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὑνί (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρῆσιν ἐκάστου.

... Τὸ ὑνί... τοῦ ξυλίνου ἀρότρου... εἶναι... μιᾶς... κορφῆς... δι' ὅλα... τὰ... ἐν... τῶν... χωραφιδῶν... ὥς... ἢ... διὰ... τὸ... ἀροτρίασμα...
... σημειώσιν... ὅς... τὸ... σχεδιάγραμμα...

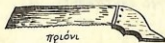
- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;.....

6) ἦτο (ἢ εἶναι) κατεσκευασμένη ἐκ ξυλοῦ ἢ σιδήρου, ἐκ ξυλοῦ.

- 7) Ἐργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαῖ κλπ.).....

... ἐκ σκεπάρνι... ἀρίδι... ξυλοφαῖ... σκαρπελο...

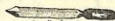
πριόνι

ἀρίδα

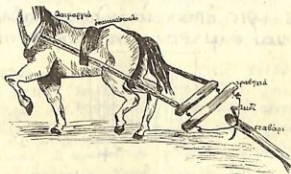

σκαρπελο

ρινί ἢ ξυλοφαῖ (ἀρνάρι)

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν,
την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῶον διὰ νὰ προσδεθῇ
εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον.....

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον); 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης
τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος) 2) γυναῖκα 3) υπηρέτης. Σημειώσατε ποῖα
ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας αἰσθάνονται ἐν αὐτῇ καὶ γυναῖκα.
Παλλές, φάρεις, καὶ ἄλλοις, ὡς ἴσους, διὰ τοῦτο, διὰ τοῦτο, Ἰωχάρη

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ
τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε,
εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) Φέρουν τὰ βέδια εἰς τὴν αὐτὴν...

Γραμμὴ καὶ κατόπιν βάσειν τὸ ζεύξιμον ὡς ἴσους, στερεώμεται μόνιμος
διὰ τῶν ξυλῶν αὐτοῦται προσδεύονται διὰ σχοινίου εἰς τὸ κατω μέρος
τῶν καίρων τῶν ξυλῶν, καὶ τὸν συνδεῖται τὸ σταθμὸν τοῦ ἀρότρου

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....
Πρὸ τὰ λυριὰ ἢ ἀγκυρὰ δι' ἐνὸς ξυλίνου κλειδίου. Τὸ αὐτό
γίνεται καὶ κατὰ τὸ ζεύξιμον εἰς γεωργικὴ μηχανήν, μόνον

ποῦ ὁ συρτός εἶναι πρὸς τὴν αὐτὴν εἶναι ἡσυχίας.
3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ
ὄργωμα; με σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἅκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα

τῶν ζῶων ἢ ἄλλως; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).
Με ἀγκυρὰ τῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ εἶναι δεμένα εἰς τὰ κέρατα
τῶν ζῶων τοῖς δὲ ἄλλα εἰς τὴν κερκοχάβην, κρατοῦν δὲ
τὰ σχοινία αὐτὰ πάντοτε εἰς κατωρὰν θέσιν.

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρήσις τῶν τρόπων τούτων
ἢ ἄλλων.

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορᾶς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ.

1) Διά την ΕΡΡΑΝ. των ΣΙΜΩΝ. οι κύνες κινούνται δύο. "ὄρνευα
και διβόλιεκα). Πολλοί φοβόταν και ένα. ΗΜ. σπένοντο το σπέρμα
στο κωφόν. και το κωφόν (βουνό) και κατοικήν ὄρνευατο με
το κωφόν (βουνό). Τα ὄρνευατα αὐτά κινούνται κατά τὰς πρῶτας
κύνες τῶν ὀδοντοφόρων.

2) Για την επόρην τω φραβείζων γήοντα 3^η και 4^η οργωματα...
(3^η οργωμα - βύθισμα, τριβύθισμα) και τοτόπιν 5^η επόρην.

2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἄνωτέρω)

Διὰ τὸ εὐτελερὰ τῶν κινήσεων τὸν καθορίζουν μερικοὶ ἔκτακτοι
βιολογικοὶ ἐνδοκρῖμοι ποὺ ἀποδίδονται ἀπὸ τὴν ἀκάλυπτον καὶ ἁπλοῦς
ἐνδοκρινήσαντα ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς ποὺ ἀποδίδουν τὸ κατὰ φύσιν ἡλικιό-
πλοιο ἀντικείμενον τῶν ἀναστάσεων τοῦ κορποῦ. Ἡ ἀναβολὴ τῶν
κατομῶν φυτῶν τὰ κινεῖται

3) 'Επί πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρθὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρα-
νάπαιυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν οἱ τοῖσι ἢ ἄλλοι δημητριακοί...
Σπονίως ἔρειαν κῶρα εἰς καὶ κῶραν ἀβραναπαιεῖν. ἡμῖτο θῆς
ἐναλτα.ρῖ.. ἑρρααῖ.. ἑυκαλῶν.. ῖ.. δημητριακῶ.....

4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν;

5) Ποια έργα λεία ή σκέυη χρησιμοποιούνται : α) κατά την σποράν.
π.χ. τὸ δισάκι εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ; ... τὰ ... ἔρκα ῥι
ῆ ... δισάκι ῆ ἡνιῶς ῆ αἶτα ῆ ὑνιῶτα ῆ παντῶτα
ῆ σκεῦον ῆ τὸ σπείον ῆ τοποθεσιῶν ῆ σπείρον.

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρουΐτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὑνὶ κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὄργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἔλλειψοειδῇ σιδηρᾷ ράβδῳ, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον;

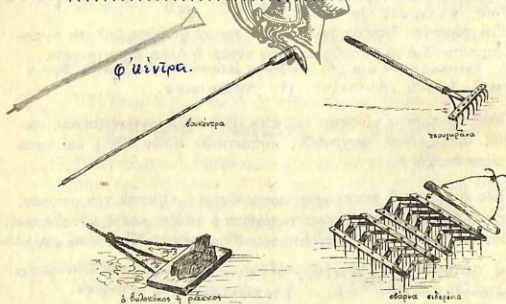
Μὲ τὴν φ' αἰνίδα (βουκέντρα), ἢ το μὲν ζυγίον, ραβδον... ἢ ὅποια ἐν τῷ ἄκρον ἔχει προσηρμοσμένον παρατεταγμένον σιδερεσθῆν καὶ καθάριον τῶν ἐν τῷ τῶν φ' αἰνίδων πρὸς τὰ κώματα καὶ τὰ κόρυθα. ὅπο το ἄλλο βελόνη δια τὰ κωμάτων τὰ βόδια κατὰ τὸ ὄργωμά.

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφίου (σβάρνισμα, διβόλισμα); λικωπέδωσις. γίνεται μὲ τὸ σβάρνισμα. ἀλλὰ καὶ μὲ αὐτὸ ἐπιτυγχάνεται καὶ τὸ ἐπίφυρον τῶν βελόνων τοῦ κώματος.

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὄργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφῇ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματα τινῶν ἐκ τούτων). Το μὲν τῶν ἀγρῶν ποῦ εἰν ὡργωμένοι καὶ τὰ ὅποια ἔχονται « εἰρες ἢ παραβόλεις... » ἐκτελούνται μετὰ κασμάς ἢ τσάπα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

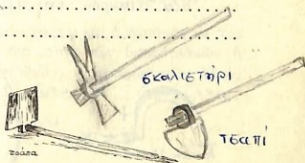
ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ. ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν)

Μὲ τέμπλο, τεσπί, καὶ τὸ ἀκαλιετήρι, τὸ τελεωζαῖο
κυρίως, ἢ ἀπὸ μηχανικῶν.....

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργανον
καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποῦ ἐκτελοῦν

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπο-
ρὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου
εἴδους.....
Κυρίως τὰ ἔσπευον ὅλα ὅσα ὀσπρία
ἢ ὀσπρίως ποτίζονται, ἢ σπορὰ αὐτῶν γίνεται
ἐν τῷ ἔσπευον ἢ καὶ ἐν τῇ σπορᾷ.

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν
ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ά.
ἢ ἔσπευον... τὰ... ποτίζονται... καὶ... ἔσπευον... κυρίως
τριφύλλι.

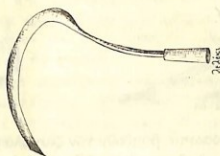
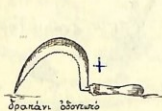
- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμή-
λων ἔσπευοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές)
καὶ ἄλλως. Πῶς καὶ πῶς... διὰ τὴν καλλιέργειαν τῶν γεωμήλων
ἐπονομαζοῦντο τὰ μικρὰς λάκκοις (« αὐλάκις ») σπανίως δὲ εἰς
αὐλάκιες.

Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά.
(Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ.

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) . Παλαιότερον...
 καὶ ἐπὶ τὸ ὀδοντωτὸ δρεπάνι... ὡς τὸ...
 διαστάσεων... ἐπιμετρήσεων... ἡς καὶ ἀντιγράψατε...

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ
 ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ
 σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.....
 ... ὁ... μ... ο... τὸ... ὀδοντωτὸ... καὶ... εἶναι... ἐν... χρήσιν...
 ... εἶναι... τὰ... ὀδοντωτὰ δρεπάνια.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ... ΔΟΗΝΩΝ

2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο
 (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν
 ζώων (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). **Κ.Ε. Κ.Ο.Β.Ι.Ε.Σ.**

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργα-
 λείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....

α) λεπίς τοῦ δρεπανιοῦ... ἢ... ὀδοντωτή... ὅπου δὲ...
 ... μαχίη... ..

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του· (σχεδιάσατε ἢ φωτο-
 γραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγето;.....

α) χειρολαβή... ἢ... ἐν... ξύλιν... ὅπου...
 ... εἶναι... ἐν... ξύλιν... ὅπου...

- 5) Ποίος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα· (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) Ἰ.αὐθ... Ἰ.θεοφ.κλ.μ.ν.ο.π.δ. Ἰ.π.δ. Ἰ.π.ν. Ἰ.φ.φ.ρ.α.ν. Ἰ.π.ν. Ἰ.α. κ.α.τ.ε.μ.μ.ι.δ.ε.ν. κ.α.π. Ἰ.δ. Ἰ.μ.ε.φ.ε.σ.δ. Ἰ.π.ρ.ι.α.ς. δ.ρ.ε.π.α.ν.ι.α.
- 6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκρίζωσσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) ... Ἰ.δ. Ἰ.φ.Ἰ.π.δ.ς. αὐ.π.α.ν. Ἰ.π. Ἰ.μ.ε.ρ.ι.φ.ε.μ.ς. Ἰ.ε.ν. Ἰ.μ.ι.ο. Ἰ.π.ε. Ἰ.π.ι.α. Ἰ.ν. Ἰ.φ.η.δ.ε.

β. Θερισμός τῶν δημητριακῶν.

- 1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερὸν μέσον ὁ σίτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σικάλις κλπ. . . ἐκείνη . . . πέντε . . . ἔως . . . ἑκατοστῆς. Ἐπο-
ταῦτ' ἴδαμεν).
- 2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμειναν (ἢ μένουσι) εἰς τὸ χωράφι μαζί με τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμόν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται).
- ΚΑΛΗΜΙΑ ἢ ΨΑΧΥΣ ΑΘΗΝ
- 3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστάς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιά), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραχμές, πιάσματα, χερίδες, χερόβολα) τῶν σταχύων καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδά-
φους τὰ δράγματα ; . . . Οἱ . . . ἴδιοι . . . θερισταὶ . . . ἐπισκεύησαν.
ταὶ δράγματα καὶ τὰ ἴδια εἶδεν.

- 4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεῖρες) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πίεσμα τῆς χειρὸς) χωριστά; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχύων εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶνται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) .. 4-5. ~~χεῖρες~~ ..
μαδί .. τὸ ες. δηλ. ὅς. ὡς. ἐκρέοντο δαυ. το. ἦν ..
ἐν α. χυρὸ βάθον. .. ἂν κεφαλαὶ τῶν σταχύων εὐρίσκοντο
πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν καὶ πάντοτε πρὸς τὸν ἀριστε-
ρον ἄκρον.

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
 λούνται ἀγκαλιές. ... Χ. Ξ. Ρ. Σ. Ρ. Ο. Χ. Α. ... ἤ... Ε. Κ. Λ. Ι. Θ. Ε. Σ.

γ. Οἱ θερισταί.

1) Ποῖοι θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἡ ὑπάρχουν)
 θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
 σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποῖον ; ... Ἄνδρες καὶ
 γυναῖκες ... Ἐσφαλμαζία. δὲν. ἔβηκαν ; ἄλλως ;
 ἦ. ἡρώδια ἦβαν ἰδίᾳ. ἔβη. πρὸς ἄνδρα. σ' ...
 ἴδιον ἰδιότητι. ἔβησαν.

2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
 ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρήμα ἢ εἰς
 εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
 φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
 εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν)

3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
 λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
 τὴν ἐναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
 λοντό τι εἰς τὴν μέσσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
 κόπωση (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέσση των) ; ...
 Ἐκφρασί. φρονιδα. δὴ ζωὴ. δὴ καὶ βαλον.
 φορεῖσαν. ἔμα. ἕνα. ἡμερομίσθιο ἢ καὶ ἄλλο.
 ἔβη. νὰ καλῇ ἡται τὰ χεῖρ καὶ νὰ μὴ.
 ἐκφράζεται ἀπὸ τὴν. ἑαύτα.

- 2) Πώς ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδέοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδῆς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Τὰ δράκματα "χεριές". Ἄφου ἔμηνον ἡμεῖς πρὸς δὲ καὶ εἰς τὸν ἄκρον ἐδένοντο τὰ τρωινὰ ἢ ἀποτέμναινα, ὡς καὶ ἐπὶ ἐπομηνίαις. Τὰ δράκματα αὐτὰ 4-5 μαζί· ἐδέοντο καὶ δένοντο καὶ ἀμικρὸν μὲ τὰς ἰδίους στάχους χωρὶς νὰ χρησιμοποιῶται πρὸς τοῦτο κανένα ἐργαλεῖον, καὶ ἀποτελοῦσαν τὰ "κυρόβολα" ἢ "γυλίδες". Καὶ ὅταν ἔταλυντο τὰ δέσιμα καὶ ἦσαν ἕτοιμα τὰ κυρόβολα θίκεως μετὰ συγκεντρώνουν αὐτὰ εἰς ἓν μέρος τοῦ ἄκρου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκentrώνοντο εἰς ὀρισμένον μέρος τοῦ θηρισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκentrώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;.....
Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον συνεκentrώνοντο εἰς ἓν μέρος τοῦ ἄκρου καὶ ἔκαναι εἰς θυμνίαις. Πάντοτε θάβουν τοὺς στάχους πρὸς τὸ κέντρον καὶ ἔτσι ἐκαταρτίσσω ἡ θυμνία ἢ δροῦλα ἔπαυον πολλοὺς φορεῖς τὸ ἀκῆμα κωνικῆς καυθῆς.

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ; Ἀπὸ τοῦ 1915.

μεγάλα διαμάτια. Τὸ χῶρος ὅπου ἐξήρουντο αἱ ξυμάναι
 βραδινὰς ἑσπ. γὰρ νύκτα μὴ γοῖνται. Ἀπαραιτήτως ἐρρασία
 ἦσαν ἡ τεμνίαιρα (ἐνα ξύλινο κομὴ ἐς τὸ ὁριζόντιον λείπει καὶ
 βάσις καὶ ἡ ἀπέναντι ἐξ αὐτῆς διαστάσεων 1 x 1,50 m. περίπου)
 ἑρμῆα, καὶ ταναία. Προσωπικὸν ἕνα, δύο ἢ καὶ περισσοῦτοι.
 Κάθε ζεύγος ἢ μόνον χορταρεῖται 30-40 κλά.

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δεματίων πρὸς άλωνισμόν. Συνκεντρώνοντο
 πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην
 θέσιν, π.χ. εἰς τὸ άλωνι, εἰς τὴν αὐλήν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

Τὰ δεμάτια συνκεντρώνοντο ἐς ἐν μέρος
 τοῦ ὁ χωρὸς πρὸς ἄλωνα ἢ καὶ εἰς
 τὴν αὐλήν τοῦ σπιτιοῦ τὸ τελευταῖον ἐπανίκε
 συνέβουκε.....

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν
 δεμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά,
 θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις; εἰς σωρόν;

Ἐπὶ καθαρῶς ὁρισμένῳ τρόπῳ τοποθετοῦνται; ὁρισμένῳ
 ἢ τοποθετοῦνται ἐν τῷ ἄλωνα ἢ ἐν τῷ χωρῷ πρὸς τὸν
 ἑστῶτος πρὸς τὸν ἄλωνα.....

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνάγκη εἰς τὸν τόπον σας ἄλωνα διὰ τὸν ἄλωνα-
 σμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρι-
 σμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον
 χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἄλωνα; ἔτι.....

χωρισμός τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ ἄχυρα
 ἐγένετο ἐς τὸ ἄλωνα.....

- 4) Ποῦ κατασκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἄλωνα. Ἐντὸς τοῦ
 συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλήν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς
 ποίαν θέσιν; ... Τέλεια ... κοινὰ ... ὁρισμένα ...

ἔτι..... τῆς. Πρὸς φέρειν ἔκδοτος. Κατασκευάζετο
 ἐξ ὁρισμένων ἢ ἀπὸ τῶν ἑρμῶν καὶ τῶν ἑρμῶν

ἢ ἄλλῳ αὐτῷ ἢ μεταφέρεταί σῆματι εἰς τὴν
 αὐλήν τοῦ οἴκου 18 -

- 5) Τὸ ἄλῳνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλὰς οἰκογενεῖας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. μὲ ποῖαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

[illegible]

- 6) 'Από πότε αρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει; Ἀρχίζει λίγες
πρὶν ἀπὸ τὸ μεσημέρι διὰ νὰ ἀφαιρῶνται τὰ στακὰ
καὶ νὰ γέρθουν. ἔσθιζαν καὶ μαγειρεύ. λίγες πρὶν
ἀπὸ τὴν ἑσπέρα γίνονταν.

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον
ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε την κατασκευήν ἑκάστου καὶ παραθέσατε σχήμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) Χωμάτιον Σφύρον... ὅσον
σε ἀγροῦ ξυλάρειαν ἐπὶ πικρὸν γῆρας διέτρευν
+ 5' αἰώνων... Καλοῦ πυρρός τοῦ παλαιούτου...

Επισκοπείσα αὐτὴν... καὶ μέγα ἠοδότης καὶ προσκομὴ
καὶ ἡμεῖς ἐμεγαλύνωμεν αὐτήν

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἑκάστον ἔτος πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἀλωνισμοῦ· (π.χ. τοῦ χωματάλωνου : καθαρισμός αὐτοῦ καὶ ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρχει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν καὶ ἀχύρων)..... Συνήθως τὸ χωματάλωνα.....

Πρώτου και δεύτερου χρόνου από την Γεχη.

- 9) Ἡ ὡς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἁλωνιοῦ καὶ ἡ ἔναρξις τοῦ ἁλωνιο-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; . . .

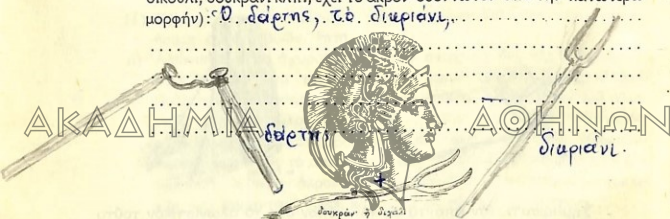
ποτε ήμερα ή προσκομίσαι τω δ' αθανιω.
 τ' αθανιωτός παρ' προσκομ' Δωγίρα ή λ' αθανιω.

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἁλῶνι τῶν δεματιῶν, ὅπου ὑπάρχει ἄλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχυῶν πρὸς ἄλω-

- 8) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἄλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ;.....

Θ. ἀλωναρὸς. ἀρχίζει. λίγα. πρὶν. ἀπὸ. τῆς
μισσημέρας. ὥστε. ἐν. τῇ. μεσημέρᾳ. ὁ. ἥλιος.
να. ἀφοιῇ. τὰ. πρὸς. ἀλωνισμὸν. εὐχέλεια. καὶ
τετραπύλη. ζῆφο. πρὶν. ἀπὸ. τῆς. δύσεως.
ἡ. ἡ. οὐ. διὰ. τὰ. ἐπαναληφθῆ. τὴν. ἐπομένην.
τὴν. αἰτὴν. ὥστε.

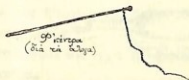
- 12) Ποῖα ἄλλα ἄλωνιστικά ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιοῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δοκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): Θ. δάρετς, τὸ. διαριάνι,.....

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἄλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἄλωνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἄλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
πους στάχους ;.....

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἄλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύ-
πημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ
φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποῖα ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχε-
διάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).....

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἑνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἑνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθoῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

..χωρός... χαμσίρι!

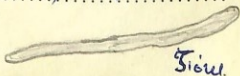
- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουν : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τσαπάνηδες, καλούμενοὶ ἀλωναραῖοι καὶ ἀγωχιάτες), οἱ ὁποῖοι εἶχον βόδια ἢ ἄλλα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με ζῶα καὶ με ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

... με δάρετην καὶ τὸν κόπανο «ζιόμι»

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατασκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ;

ζιόμι ἦτο ἓνα δασυπόροτο ξύλο ὀλίγου χονδρὸν ὥστε νὰ κρατῆται ἐνὰ πρὶν μετὰ χειρὸς ἐνὸς μείζονος μῆκος καὶ ὀλίγου καμπυλῶτον.

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλὴν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου;
(π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.)... καὶ... εἰς τὸ... ἀλώνι... καὶ
εἰς τὴν... αὐλὴν... Διὰ τοῦ εἰσέρι... καὶ... δρε... καὶ...
δημητριακά

κοπάνος στρογγυλός

ξύλο σκαμνιστὸ διὰ τὸ κοπάνισμα
μικροῦ καρποῦ δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά;
Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν; Μ. π. ... καὶ ... οἰκογενείας
κοπάνι... ἐπε... οἰκ... ἐργάζαι.....

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

[illegible]

- Zoarius.

- ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

β'. Δίχνησμα

- Λέν ἔχον θεωρητὰν ὄνομα τοιο αὐτῷ
ἐλπίσιν ἑαυτοῦ ἢ χαρὰς.

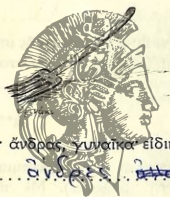

— 25 —

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο. Μ.Κ.Ι.....

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φυτάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο... Μ.Ε.Τ. ΔΙΩΦΡΑΝ.Ι....
Ι.Α. ΧΕΡΙΑ. ΖΥΛΙΝΑ. Φ.Π.Δ.Ρ.Ι......

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει) ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

Κατὰ. Κατὸν. ἄνδρες. ~~ἐπὶ~~ ἐνίοτε καὶ
γυναῖκες......

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

κόμπια......

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συνηθίζεται τοῦτο

.....
.....
.....
.....

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνέμισματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα, πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμέναντα χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

Ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ γίνεται ἐξ ἑξῆς: ἑτοιμάζονται με-
ρίκινα εὐοῦπες μασῶν ἀπὸ τοῦ σιτοῦ καὶ διὰ τὰς διαφο-
ρετάς τιν' ἐλαχύνει καὶ μετακινεῖ τὸν καρπὸν
ἐπὶ τῇ γῇ... τῶν... ἀραιώνει... διὰ τὰς διαφο-
ρετάς τιν' ἐλαχύνει καὶ μετακινεῖ τὸν καρπὸν

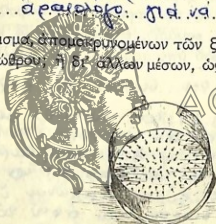
Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
ὕλων ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου; ἢ δι' ἄλλαν μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

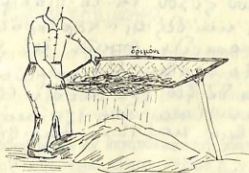
ΔΟΧΗΝΩΝ

κόσκινον παλιὸν δερμάτινον

κόσκινον ἢ ἀριστερόν

δριμόνι

νων με ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. με τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
κατὰ τόπους: βολίστρης, δριμόνι, δριμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; *Μέγα... ὁλὴν... ἀχυρένα...*
καὶ... ἔκκριμα... πηλὸ... διὰ... ἱεροσὴ... δῶν...
ἀλλοι... καὶ... πλὴν... ἔκκριμα... ἑρμημάτων...

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογία τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 θερισμοῦ ἀπὸ τούς καλυτέρους στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ;...

ἢ διαλογοῦν... ἑρμῆν... γίνεσθαι... κατὰ... ὁλὴν... ἀχυρέν...
τοῦ ἀχυρένα... ὁ καρπὸς... πλὴν... φέρει... ἀπὸ... τὰ... κερ...
βοῦα... κατὰ... τὰ... πρῶτα... χτυπήματα... ζῆν... ὑπὸ... πλάκας...
συμμετρῶν... καὶ... ἑρμῆν... καὶ... ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ...

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογία τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
 σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτή) ἐκ σταχύνων,
 τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

ἑρμῆν... καὶ... κατὰ... τὸν... ἑρμῆν... ὅλῃν... ἑρμῆν...
τὰ... κατὰ... τὰ... ὅλῃν... τὸν... ἑρμῆν... ὅλῃν... ἑρμῆν...
ὅλῃν... καὶ... ὅλῃν... τὸν... ἑρμῆν... ὅλῃν... ἑρμῆν...

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτή αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
 πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΝΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
 τόπον σας ἀνάμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
 γέννων, ἑσπέρας 23 'Ιουνίου (Κληδόνου), 'Αποκριές, πρώτη Μαρ-
 τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ 'Ιούδα), ἑσπέρας τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; ...

2) Πῶς λέγεται ἡ φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.).....

β'. 1) Ποῖοι ἀνάπτουν τὴν πυράν· παιδιὰ, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος ;

2) Ποῖος ἢ ποῖοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναί, ἀπὸ ποῖον μέρος ;

3) Πῶς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ξόρκια, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

3) Τί καίονται εἰς τὰς πυράς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λου-
λουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα
τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

5) Παραθέσατε λεπτομερῇ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

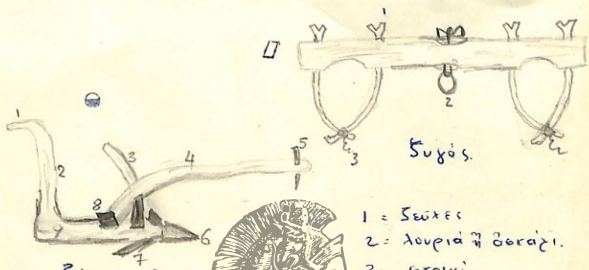

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 1 = Σῶτες
- 2 = λουρία ἢ βεράρι.
- 3 = ὠκυνοί.

Σίγινυ ἀπορροῦ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

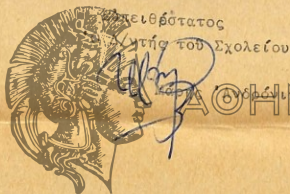
ΑΘΗΝΩΝ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ
Β' ΕΚΠΑΙΔ. ΠΡΟΤ.
ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
'ΑΡΙΘΜ. ΠΡΩΤ. 0

Πρὸς
ὁν κ. 'Επιθ/τὴν Δημ. Σχολείων
'Εκπαιδ. Περ. 'Αρτης
εἰς 'Αρταν

Ἐν Βαθυκάρφῃ τῇ 15-2-70

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλλω
ὑμῖν συνημμένως "ἑρωτηματολόγιον διὰ
γεωργικῆς ἐργαλεῖα καὶ κατ'ἔθιμον πυ-
ρὰς" ὡς καὶ περιγραφὴν τοῦ γεωργικοῦ
βίου ἀπὸ τῆς προετοιμασίας διὰ τὴν
σπορὰν τῶν δημητριακῶν μέχρι τοῦ ἀλω-
νισμού καὶ τῆς ἀποθηκεύσεως αὐτῶν, διὰ
τὰ καθ' ἑμᾶς.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Καλλιέργεια του σίτου.

Παλαιότερον ή καλλιέργεια του σίτου ήτο γενική, διότι τά περισσό-
τερα χωράφια εις τήν περιοχήν ήσαν ξερινά, δέν έποτίζοντο.

Έπίσης τουτο εκαλλιεργείτο καί εις επικλινή έδάφη.

Έτοιμασία του άγρου πρίν από τή σπορά.

Πρίν σπαρή ο άγρός γινόταν τό "πάστρεμα", δηλ. εκασάριζαν αυτόν
από διάφορες πέτρες καί εκοβαν διάφορα φυτά κυρίως βάτα, τά όποια
εφύτρωναν εις αυτόν καί παντός εις τά άκρα αυτού.

Κατά τους πρώτους μήνας του Φθινοπώρου καί άφού γίνουν όλα αυτά
άρχίζει τό όργωμα. Τό όργωμα γίνεται μέ τό αλέτρι (ξύλινο όροτρο).

Τό όργωμα άρχιζε πάντα ήμέρα Δευτέρα ή Πέμπτη, ποτέ Τρίτη ή Παρα-
σκευή. Μετά τό πρώτο ή τό δεύτερο όργωμα σπείρουν τό σιτάρι μέ
μέ τό χέρι, πεταχτά. Για κάθε στρέμμα κανόνιζαν 8 δικάδες σπόρο.

Έπίσης έλεγαν ότι, άν τό πρώτο πατά 5 σπειριά τότε
τότε τό σιτάρι σπαρήκε κανονικά.

Κατόπιν εκσάριζαν τό χωράφι μέ ξύλινη σβάρα για νά κρυφθή ο
σπόρος καί να προσεδοθώ συγκοσμός.
Οι κολλές περιπαλούς καί όταν τό χωράφι είναι άφράτο σκείρουν
άμέσως τό χωράφι μετά τό πάστρεμα δεύτερα τό όργώνουν μία φορά
καί έν συνεχεία τό σβαρόζουν.

Είς τά πλάγια τό σιτάρι εκσπείρετο μέ τσάπα καδ όχι μέ αλέτρι
διότι ή χρήσις του όρότρου δέν ήτο εύκολος εις επικλινή έδάφη.

Όταν τά φυτά εκμεγάλωναν άρχιζε τό βοτάνισμα,
τό καθάρισμα του άγρου από τά διάφορα άγριόχορτα. Σήμερον χρη-
σιμοποιούν διά τουτο διάφορα ζιζανιοκτόνα φάρμακα, άκόμη δέ λι-
παίνουν καί τά φυτά.

Θερισμός.

Κατά τόν μήνα Ιούνιον καί όταν ώριμάσουν τά στάχυα άρχίζει ο
"θέρος" τό θέρισμα. Μέρος σ' αυτόν παίρνουν άνδρες καί γυναίκες.
Γίνεται μέ όδοντωτά όρεπάνια καί άρχίζει συνήθως Δευτέραν ή
Τετάρτην. Οι θεριστάι φοροϋν ένδύματα μέ μακριά μανίκια, για νά
προστατεύουν τά χέρια από τά στάχυα, επίσης φαθάκια ή μαντήλες
για νά προφυλάσσονται από τόν ήλιο.

Τό πιτάρι θερίζεται μέ τή σειρά καί κάθε χεριά πού κόβεται τοποθετείται κάτω μέ τά στάχυα-πρός τό θερισμένο χωράφι.

Ό θέρος αρχίζει από τάς πρωινάς ώρας καί τελειώνει πρὶν ἀπό τό μεσημέρι γιά νά ἀρχισή πάλι ἀργά τό ἀπόγευμα.

Τό θερισμένο σιτάρι μένει στό χωράφι μιά ἡμέρα τουλάχιστον γιά νά λιαστή. Τήν ἐπομένη ἡμέρα καί κατά τάς πρωινάς ἢ ἀπογευματινάς ώρας δένουν τά στάχυα καί κάνουν τά "χειρόβολα" ἢ "σκλίδες".

Τά χειρόβολα δένονται μέ τά ἴδια τά φυτά τοῦ σιταριοῦ.

Κατά τās ἐργασίας αὐτάς δηλ. κατά τό θέρισμα καί τό δέσιμο τραγουδοῦν καί διάφορα τραγούδια γιά νά περνῇ ἡ ὥρα καί νά ξεχνοῦν τήν κούρασι.

Ἀφοῦ τελειώσει καί, τό δέσιμο συγκεντρώνουν τά χειρόβολα σέ ἕνα μέρος τοῦ ἀγροῦ ἢ εἰς τήν ἀλή τοῦ σπιτιοῦ. Ἐκεῖ τοποθετοῦν τά χειρόβολα κυκλικῶς καί τό ἕνα πλάγῃ στό ἄλλο μέ τά στάχυα πρὸς τό κέντρον καί ἔτσι φτιάχνουν τὰς θημωνιές ἢ θημωνοστάσια.

Τό ἀλώνισμα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΙΚΗΣ

Κατά τόν πρῶτον τρόπον (Ἀπώτερον) γίνεται τό ἀλώνισμα. Τό σιτάρι ἀλωνίζεται εἰς τόν ἀγρόν ὅπου κατόπιν κεντρώνουν ἕνα χωματάλωνα, τό ὅποιο ἐπαλείπτουν μέ μετῆμα ἑνὸς μέτρου καί τεμαχίων ἀχύρου ἢ εἰς τήν ἀλή τοῦ σπιτιοῦ.

Εἰς τήν περιοχὴν τό ἀλώνισμα δέν γίνεται μέ ζῶα, ἀλλά ὡς ἐξῆς:

Γύρω ἀπὸ τό ἀλῶνι τοποθετοῦν πλάκες σέ πλαγία θέσι ὡς πρὸς τό δάπεδο τοῦ ἀλωνιοῦ καί κατόπιν παίρνουν ἀνά ἕν τά χειρόβολα καί τά χτυποῦν ἐπάνω σ' αὐτές. Τό σιτάρι φεύγει μέ τά χτυπήματα. (Τό πρῶτο-πρῶτο πού φεύγει μέ τά πρῶτα χτυπήματα συγκεντρώνεται καί χρησιμοποιεῖται ὡς σπόρος. Λέγεται δέ τοῦτο "πρωτολῆτο ἢ πρωτολᾶς").

Χρησιμοποιοῦν καί ἕνα ξύλο μήκους ἑνὸς μέτρου μέ τό ὅποιο χτυποῦν τά χειρόβολα γιά νά πέσῃ ὁλος ὁ καρπός. Τό ξύλο αὐτό λέγεται "ζιδόκι" ἢ κόπανος.

Κατόπιν χτυπούν τό σωρό που σχηματίστηκε από τόν καρπό, κομμένα στάχυα καί ἄχυρα μέ τά δάρτια. Τά δάρτια ἦσαν δύο κυλινδρικά ξύλα, τά ὁποῖα ἔδεναν μέ μία λωρίδα ἀπό δέρμα ζώου μακριά 25-30 ἑκατοστά ἢ μέ γερό σχοινί.

Μέ τά δάρτια χτυπούν 4-5 μαζί καί ρυθμικά, γιά νά βγῇ ὁλος ὁ καρπός ἀπό τά στάχυα. Μέ τό δικριάνι ἢ φουρκάτσια ἀνασήκωναν τά ἄχυρα γιά νά πέση χαμηλότερα ὁ καρπός καί ξαναρχίζουν τό χτύπημα.

Ἀφοῦ τελειώσει τό ἀλώνισμα ἀρχίζει τό λίχνισμα.

Γίνεται ὁ τό λίχνισμα στήν ἀρχή μέ τό δικριάνι καί μετά μέ τά χέρια ἢ τά ξύλινα φτυάρια.

Ἄν στό σωρό μέ τό σιτάρι μετά τό λίχνισμα μένουν τεμάχια ἀχύρου ἢ στάχυα, γυναικες μέ σκοῦπες ἀπό ρίκη ἀπομακρύνουν αὐτά ἀπό τό σωρό. Μετά ἀπό ὅλα αὐτά περνοῦν τό σιτάρι ἀπό τό κόσκινο ἢ τόν ἀραιολόγο γιά νά καθαρισθῇ τελείως.

Τό κόσκινο εἶχε σάν βάσι ἕνα τεμάχιο τόν ὁποῖον τρυποῦσαν μέ βελόνα. Ὁ ὁ ἀραιολόγος εἶχε σάν βάσι ἕνα συμμάτινο πλέγμα.

Ἀπό σιτάρι ἔβγαλε λίγο ἀκόμα στόν ἑαυτοῦ τέλος γινόταν ἡ ἀποθήκευση.

Ἡ ἀποθήκευσις γίνεται στήν ἑλπίδα μέσα σέ "ἀμπάρια", τά ὁποῖα ἦσαν μεγάλα ξύλινα κιβώτια, ποσῶν ὄχι ἀπό τό ἐπάνω μέρος καί χωροῦσαν ἀπό 500-800 δικάδες.

Ἐπίσης ἔβαζαν σιτάρι καί μέσα στά κα "κουβέλια". Αὐτά ἦσαν κατασκευασμένα ἀπό κορμούς δένδρων, τοῦς ὁποῖους ἐσκάλιζον ἐσωτερικῶς. Χωροῦσαν ὁ 200 κιλά καί σ' αὐτά ἐποθετοῦσαν τό σιτάρι διά τήν τρέχουσα χρῆσι.

Ἀπό τό σιτάρι αὐτό ἐχώριζαν παλαιότερον τό ἀγροφυλακιάτικο, τό παπαδιάτικο καί τό γυφτιάτικο, ἀπό 10 δικάδες γιά κάθε περίπτωσι.

Μέτρα μέ τά ὁποῖα μετροῦσαν παλαιότερα τό σιτάρι ἢ καί ἄλλα γεννήματα ἦσαν: τὸ μδοπίνικο (μισοπίνικο), ξύλινο δοχεῖο, τό ὁποῖο χωροῦσε 9 δικάδες.

Ἐπίσης ἕνας ἄλλος τρόπος ἦτο μέ τά "χειροκράτια": εἰς τό ἀλώνι ἀφοῦ ἔμαζευαν τό σιτάρι σωρό, ὥστε νά γίνῃ ἕνας κῶνος ἔβαζαν ἀπό τήν κορυφή τοῦ σωροῦ καί καθέτως ἕνα ξύλο ἢ τό

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

δικριάνει ανάποδα για να φτάσει ως τη βάση του σωρού.
Μετά ξεβαζαν το ξύλο άφου σημείωναν σφά-- σ' αυτό μέχρι που
έφθασε ή κορυφή του σωρού και μετρούν το τμήμα αυτό του
ξύλου, που ήταν κρυμένο στο σωρό με το πιάσιμο της άριστερας
και δεξιάς χειρός έναλλάξ ώσπου να φθάσουν στο χαραγμένο
σημείο. Το κάθε πιάσιμο λέγεται "χειροκράτι" καθ' αντιστοιχεί
πρός 70 δικάδες. 'Εάν δηλ. μετρούσαν 10 χειροκράτια το
εισόδημα ήτο 700 δικάδες.
'Ο τρόπος αυτός δεν είναι βέβαια πολύ ακριβής και για να
γίνη πρέπει το εισόδημα να είναι επάνω από 150 δικάδες.

Συμπλήρωμα: Κατά τον Πλάτωνα τα χειρόβολα που μέ-
νουν, άφου τυναχθή ή κορυφή, με το χτύπημα εις την πλάκα,
χρησιμοποιούνται εις το μέτρον των καλυβιών και των κοττε-
τώνων. 'Η κοττία γίνεται άφου τα καλά λύσουν και λέγονται
τότε "στέγη" ή "στήν".
'Επίσης τα άχυρα που έμενον εις το έσάλωνισμα έχρησιμοποιούντο
έ παλαιότερα διά το γέμισμα σφραμάτων που έστρωναν στα
σπίτια ή για τροφή των ζώων.

Σήμερον ή καλλιέργεια του σίτου δεν διαφέρει και πολύ από
την παλαιάν. Το μόνο που επέτυχαν είναι να βελτιώσουν τους σπό-
ρους, να περιποιούνται καλύτερα τα φυτά με τη χρήσι λιπασμάτων
καθ' ζιζανιοκτόνων, θερμικτικές και άλκωνιστικές μηχανές δεν χρηση-
μοποιούνται διότι καλλιεργούνται λίγα σιτάρια, άφου εις τους
περισσότερους άγρους καλλιεργούν καλαμπόκια.
'Από του 1964 οργάνουν εις την περιοχήν τρακτέρ.

5

Καλλιέργεια άραβοσίτου

■ "Бухар" 'Ο άραβόσιτος διαφέρει από τό σιτάρι, ώς πρός τόν χρόνο καί τρόπον καλλιέργειας, περιποιήσεως καί συγκομιδής.

Κατ' άρχήν σπείρεται κατά τούς πρώτους μήνας τής 'Ανοιξέως σέ χωράφια τά όποια έχουν δργωθή καί λιπανθή καλά.

■ Παλαιότερον έσπερναν τό καλαμπόκι σέ χωράφια ξερικά, γιαυτό χρησιμοποιούσαν ένα ειδικό σπόρο, τόν "καρκανιά". "Έβιδε μικρά φυτά, τά όποια δέν έφθαναν τό μέτρο καί ο καρπός ήταν κίτρινος.

Σήμερον τό καλαμπόκι σπείρεται σέ ποτιστικά χωράφια καί χρησιμοποιούνται καλύτεροι σπόροι, όπως τό "καραβίσιο" πού δίδει φηλά φυτά 3-4 μέτρα καί ο καρπός είναι άσπρος, καί τό γνωστό ύβρίδιο.

Τά χωράφια δργώνονται μέ τήν μηχανή δυό φορές καί ύστερα μέ τό αλέτρι (ξύλινο άστρο) για νά σπαρή τέλος σέ αδλακιές πάλι μέ τό άστρο. Έκείναι δηλ. πρό τής σποράς 3-4 δργάματα. Τό χωράφι πρίν τήν σπορά λιπαίνεται μέ λιπάσματα. Κατά τήν σποράν πρέπει νά σπαρηται καί δεύτερο άτομο, ο "παρασποριάς". Κρατεί τό διασπάρτη καί έχει τό σπόρο καί προηγείται του ζευγαριού, σπάνια ακολουθεί τό ζευγάρι, γιατί ο σπόρος πού πέφτει στήν αδλακιά κινδυνεύει νά φαγωθή από τά πτηνά. "Όταν τελείωναν τή σπορά έβραζε ο καθένας " εις ένα σημείο του άγρου ένα ξύλινο ή καλαμένεο σταυρό. Αυτό ήταν σημάδι, ότι έτελείωσε τή σπορά των χωραφιών, αλλά καί για νά προμόβουν τά φυτά καί νά έχουν μεγάλη έσοδειά.

"Όταν τά φυτά φήλωναν ως τούς 20 πόντους άρχιζε τό σκάλισμα μέ τίς τσάπες. Τό σκάλισμα γίνεται μέ πολλά άτομα μαζί 15-20.

Κάθε κομμάτι πού αντιστοιχεί από τή γραμμή πού άρχίζουν όλοι μαζί ως τήν άλλη άκρη του χωραφιού λέγεται "Έργος" Λίπασμα πετούν πρίν από τό πρώτο-- σκάλισμα καί πρίν από τό πρώτο πότισμα.

Κατά τό τέλος του θέρους γίνεται τό μαζεμα τής καλαμποκιάς ή τής ροκιάς όπως διαφορετικά λέγεται. Μαζεύουν δηλ. όλα τά φύλλα πού είναι κάτω από τό καρπό (καρούνι ή ρόκα) καί κόβουν τόν κορμό κάθε φυτού ένα κόμπο επάνω από τό καρούνι. 'Η εργασία αυτή γίνεται μέ τά χέρια. 'Η καλαμποκιά ή αφήνεται επί τόπου

ἡ στίς ἄκρες τῶν χωραφιῶν γιὰ νά λιαστῇ. Μετὰ ἀπὸ 1-2 ἡμέρες καί κατὰ τὰς πρωινὰς ἢ βραδινὰς ὥρας γίνεται τὸ δέσιμο τῆς καλαμποκιᾶς σὲ χειρόβολα, τὰ ὁποῖα δένονται μὲ τὴν ἴδια τὴν καλαμποκιᾶ. Ἀποθηκεύουν ὕστερα αὐτὴ στίς καλύβες. Ὅταν δὲν χωρῇ ἐκεῖ κάνουν ἔξω στὸ χωράφι τίς θημωνιές, στερεώνουν δηλ. στὸ ἔδαφος ἕνα ψηλὸ ξύλο καί γύρω ἀπὸ αὐτὸ μὲ τὰ στάχυα πρὸς τὸ ξύλο τοποθετοῦν τὴ ροκιά. Ἡ θημωνιά γίνεται ψηλὴ 4-5 μέτρα καί στὴν κορυφὴ βάζουν καί λίγη στέγη (κορμούς ἀπὸ τὸ ἀλωνισμένο σιτάρι) γιὰ νά μὴ βρέχεται ἀπὸ τὰ νερά τῆς βροχῆς, ἐκεῖ μένει γιὰ νά χρησιμποιηθῇ ὡς τροφή τῶν ζώων κατὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας.

Τελευταῖα μαζεύονται οἱ ρόκες-καβούκια.

Οἱ ρόκες συγκεντρώνονται εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ σὲ ἕνα μεγάλον σωρὸ. Ἐκεῖ στίς αὐλές μαζεύονται τὰ βράδια πολλὰ ἄτομα καί ξεφλουδίζουν. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ξεφλουδίσματος λέγονται καί διάφορα τραγούδια.

Χωριστὰ συγκεντρώνουν τὰ ἀπλωμένα ρόκες καί χωριστὰ τὰ ροκόφυλλα (τὰ φύλλα ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶναι τυλιγμένος ὁ κορμός) καί τὰ φύλλα αὐτὰ ἀπὸ τὸν κορμὸν γιὰ νὰ χρησιμεύουν τὸ χειμῶνα ὡς τροφή τῶν ζώων.

Τὰ καλαμπόκια ἀπηλαγμένον ἀπὸ τὰ φύλλα ἀπλώνονται στὸν ἥλιο 2 ἡμέρες καί μετὰ γίνεται τὸ στούμπισμα (άλωνισμα). Τὸ ἀλώνισμα γίνεται μὲ τὰ δάρτια, ὅποια μὲ ἐκεῖνα μὲ τὰ ὁποῖα γίνεται τὸ ἀλώνισμα τοῦ σιταριοῦ. Γίνεται μὲ πολλὰ ἄτομα μαζί.

Μετὰ τὸ ἀλώνισμα ἀπομακρύνουν τὰ "τσόκαλα ἢ κότσαλα" δηλ. τοὺς κορμούς ἐπάνω στοὺς ὁποίους στηρίζονται τὰ σπειριὰ. Τὰ τσόκαλα τὰ συγκεντρώνουν καί τὰ χρησιμοποιοῦν ὡς καύσιμον ὕλη γιὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας.

Τὸ καλαμπόκι σπειρὶ πλέον ἀφοῦ λιχνιστῇ ἢ ἀνεμιστῇ ἀφήνεται λίγο ὅτῳ ἥλιο καί ὕστερα ἀποθηκεύεται στὰ ἀμπάρια καί τὰ σακιά.

Ὁ σπόρος διαλέγεται κατὰ τὸ ξεφλουδισμα.

Σήμερον τὸ ὄργωμα γίνεται μὲ τρακτέρ χβρίς νά ἐγκαταλειφθοῦν τελεῖως οἱ μηχανές καί τὰ ξύλινα ἄροτρα. Γίνεται ἐπίσης πιδ συστηματικὴ καλλιέργεια καί ἐπιτυγχάνουν παραγωγὴν 500-600 κιλῶν κατὰ στρέμμα, ἐνῶ παλαιότερα ἐφθάναν τὰ 100-150 κιλά κατὰ στρέμμα.

Καλλιέργεια τριφυλλιοῦ

Ἡ καλλιέργεια τοῦ τριφυλλιοῦ εἰς τὴν περιοχὴ ἄρχισε κατὰ τὸ 1915 καὶ τότε ἦτο πολὺ περιορισμένη.

Ἀργότερα ὅμως περιορίζοντας τὰ λειβάδια γιατί καλλιεργοῦσαν σ' αὐτὰ σιτάρη ἢ καλαμπόκη ἀναγκάσθησαν νὰ καλλιεργοῦν συστηματικὰ καὶ τὸ τριφύλλι, διότι περισσότερο ἀπέδιδε ἀπὸ τὰ ἀγριόχορτα ἀλλὰ καὶ διότι ἐχρησιμοποιοῦτο ξηρὸν ὡς τροφή τῶν ζώων κατὰ τοὺς χειμερινούς μηνάς, Σήμερον καλλιεργεῖται σὲ ποτιστικὰ χωράφια σπανίως δὲ σὲ ξερὸν.

Ἡ σπορά τοῦ τριφυλλιοῦ γίνεται κατὰ τὸν Ἀπρίλιο, σὲ χωράφια ποὺ ἔχουν ὀργωθῇ 3-4 φορές καὶ λιπανθῇ καλὰ. Σπείρεται πεταχτὰ μὲ τὸ χέρι καὶ μετὰ τὸ χωράφι σβαρίζεται μὲ εὐλινὴ σβάρρα γιὰ νὰ κομωθῇ ὁ σπόρος καὶ νὰ ἱσοπεδωθῇ τὸ χωράφι.

Ποτίζεται κατὰ τὸν ἐξῆς ὁριστὸν διάστημα ἑνὸς χρόνου τὸ θερίζουν 3-4 φορές ἑκάστη ἀπὸ καθε κοφιά (θέρισμα)

τὸ τριφύλλι ἀφήνεται σὲ ἡλικίαν 3-3 ἡμερῶν καὶ ὁ λαβὰρ ὁποῦτε ἐπιτείνωνται εἰς τὴν σβάρρα καὶ γίνεται τὸ δευτερεύον, ἢ τὸ τρίτον θέρισμα ἢ μπαλίσμα ὅπως διαφορετικὰ λέγεται.

Ἡ ἐργασία αὐτὴ γίνεται ἀπὸ τὰς πρωινὰς ἢ βραδινὰς ὥρας.

Ἀπαραίτητα ἐργαλεῖα ἦσαν: Ἡ "τεγκιάρ" (ἓνα εὐλινὸ κιβώτιο εἰς τὸ ὁποῖον λεῖπει ἡ βάσι καὶ ἀπέναντι ἔδρα, διστάσεων 1X150 μ.). Σῦρμα καὶ μία τανάλια.

Προσωπικὸν δύο ἢ καὶ περισσότερα ἄτομα.

Κάθε τέγκι χορταριοῦ ζυγίζει 30-40 κιλά. Τὸ μπαλισμένον αὐτὸ χορτάρη ἀποθηκεύεται στίς ἀχυρῶνες καὶ χρησιμεύει ὡς τροφή τῶν ζώων κατὰ τοὺς χειμερινούς μηνάς.

Θερίζεται μὲ τίς κοσιές. Ὅταν θέλουν νὰ ἀφήσουν σπόρον θερίζουν δύο φορές καὶ ἡ τρίτη εἶναι ἡ κοφιά τοῦ τριφυλλιοῦ ποὺ ἔχει τὸ σπόρον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΑΙΣΤΩΝ ΔΟΧΗΝ

Τό τριφύλλι αὐτό πού περιέχει τό σπέρρο ξηραίνεται καλῶ
καί μετὰ συγκεντρώνεται σέ μιᾶ ἄκρη τοῦ χωραφιοῦ.

Ἔτ κατασκευάζουν ἕνα χωματάλωνο, γιὰ τί τό ἀλώνισμα τοῦ τριφυλλιοῦ
ἐν γίνεται σέ πετράλωνο, διότι ὑπάρχει κίνδυνος νά συντιβῇ
ὁ σπόρος. Τό στούμπισμα, τό λίκνισμα γίνεται ὅπως καί εἰς
τό σιτάρι.

ΤΟΠΟΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ: Βαθύκαμπος-Κεντρικοῦ.

ΠΡΟΣΩΠΑ ἀπό τὰ ὅποια κατεγράφησαν αἱ πληροφορίες:

Νάσης Χρήστος γεωργός, 70 ἐτῶν.

ΔΚΑΔΗΜΕΙΑ (Μέρος Ἀνατολικό) ἔδωκεν τὴν συλλογὴν ἐν ἐκείτῳ ἀρ. 625-30
Ἰαννουαρίου 1970 ΔΘΗΝΩΝ